

Od folkloru k world music: Zrcadlení

Úvodem

Diskuse o postavení hudby v současném světě má, zdá se, nekonečné množství zajímavých podob. Téma Zrcadlení, které vybrali organizátoři pro 14. ročník odborného kolokvia zaměřeného na lidovou, folkovou, etnickou hudbu a world music v Náměšti nad Oslavou (25. – 26. července 2017), inspirovalo k aktivní účasti dvě desítky zájemců z několika zemí.

Hudba je vždy odrazem duše autora, jeho smýšlení, názorů, poučenosti, ale třeba i pragmatismu či kalkulu. Zároveň je vždy odrazem kulturním a společenským – tradiční hudba různých etnik vyrostla v konkrétním prostoru, přijatém kánonu a často s okolními vlivy, které postupně přijímala; stejně tak se vyvíjela hudba jiných vrstev společnosti, tedy ve spojitosti s dobou, uměleckými styly, ale také ideologiemi nebo masovou kulturou.

Zrcadlení hudby i v hudbě je velmi příznačné pro dnešní svět překračování hudebních hranic, ať již žánrových, etnických či mnohých dalších. Inspirace může vzejít z kultury vlastní i cizí, osobní invence může přenášet, nebo naopak zcela měnit kontexty i významy, překlenovat vzdálenosti zeměpisné či historické, přinášet nezaměnitelné autorské výpovědi. Hudba ale může vést také k odrazům nehudebním, k hodnotám a projevům, které mohou i nemusí souznít s obecně nastavenými společenskými pravidly. K onomu „zrcadlení“ nakonec patří i reflexe vědecká, která sice hudbu netvoří, ale svým poznáním pomáhá zachytit hudební fenomény v čase, který k lidskému konání nemusí být vždy milosrdný.

Kolokvium v Náměšti je od svého vzniku v roce 2003 místem, kde se setkávají zástupci dvou oblastí – akademické a publicistické – a vzájemně se informují o svých bádáních, objevech, názorech či tipech. Ve výsledku jsou obohaceni nejen oni, ale i posluchači, kteří na kolokvium přicházejí ze souběžně probíhajícího hudebního festivalu Folkové prázdniny (v roce 2017 se konal již 32. ročník).

Letošní sborník přináší mj. zahraniční pohledy na moravskou lidovou hudbu (Ulehla, Moretti). Oba autoři svým způsobem pracují s myšlenkami ekologie, což odráží aktuální trendy v bádání o hudbě. Jiné příspěvky ukazují tradiční hudbu a tanec v mezinárodním (Pavlicová – Uhlíková) či multikulturním (Ulrychová) kontextu, nebo v pokřiveném zrcadle ideologie (Zajedová). Ojedinelý je pokus oživit orální tradici irského středověku (Bracken – MacMathúna). Aktuální je i v současné digitální době výzkum zpěvnosti dětí a mládeže (Toncrová) či snaha o zachycení mizejících regionálních podob tradiční hudby (Michalovič). Sborník připomíná také průkopníka hudby beze slov Lorda Buckleyho (Dorůžka). Okomentovány jsou dvě podoby slova ve spojení s hudbou – v tzv. protestsongu (Tesař) a v krásné literatuře (Příbylová), podchycena je i vizuální stránka hudebních nosičů a identity zpěváků (Sobotka). Otázka možné nové klasifikace písní je rozpracována v eseji (Plocek). Sborník zachycuje mezinárodní prostředí kolokvia, v němž zazněly příspěvky anglicky, česky a slovensky.

Jako každoročně, je i letošní sborník jen výběrem z bohatého dění kolokvia. Některým příspěvkům by totiž na papíře scházely původní vizuální a zvukový rozměr (ukázky ze slovenské televizní folklorní show, hlasy a tvary beskydských písňálek, proměny zvuku sefardské písně), jiné by si zasloužily samostatné nosiče (podoby a chápání folku v evropských rádiích). V tradičním odpoledním semináři dvoudenního kolokvia uvedl americký houslista Casey Driessen svou průkopnickou teorii o zaznamenávání práce se smyčcem ve speciální notaci a doprovodil ji ukázkami.

Každý ročník kolokvia a sborník textů přináší nové výzvy. Doufáme, že jsme v roce 2017 obstáli a že vám tak můžeme popřát příjemný čtenářský zážitek.